UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

3 Hæc prohibet clero tractare negotia secli.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

1 ¶ Ignorante] *Græcè eſt,* γνώμης δίχα τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου. *id eſt,* ſententia proprii Epiſcopi.

2 ¶ Vbi contingit] *Græcè legitur.* ἐκ τούτου τε συνέβη ἀνυποτάκτους αὐτοὺς καταστῆναι. *id eſt,* atque hinc evenit, ut ipſi reddantur non ſubjecti.

3 ¶ Ad opprobrium ejus] *Græcè eſt,* ἐπὶ δὲ μὴ τοῦτο ἀπὸ τοῦ νῦν παραφυλαττόμενος, ἀλλὰ καταισχύνων, τό γε ἐπ' αὐτῷ, τὸν τὴν χειροτονίαν αὐτῷ ἐπιτεθηκότα, καθαιρείσθω. *id eſt,* Nam qui à præſenti tempore hoc non obſervat, ſed quantum in ſe eſt, eum, qui ipſi manus impoſuit, dedecorat, deponatur, &c.

C. II. ¶ *Ad aliam eccleſiam tranſire clerico non licet, ſi propriis miniſteriis ſua fuerit deſtituta.*

Item ex concilio Hiſpalenſi II. *cap. 3.*

PLacuit ut ſi quis clericus miniſteriis eccleſiæ propriæ deſtitutus ad aliam tranſitum fecerit, compellente, ad quem fugerit, ſacerdote, ad eccleſiam, quam prius incoluerat, remittatur. Qui verò eum ſuſceperit, nec ſtatim ſine ullo niſu exceptionis ad propriam eccleſiam remittendum elegerit, quamdiu eum reſtituat, communione ſe privatum agnoſcat. Deſertorem autem clericum cingulo honoris, atque ordinis ſui exutum, aliquo tempore monaſterio relegari convenit, ſicque poſtea in miniſterium eccleſiaſtici ordinis revocari. Nam non poterit in talibus propagationis 1 aboleri licentia, niſi fuerit in eis propter correptionem diſciplinæ ſubſecuta correctio.

1 ¶ Propagationis] *In conciliorum editionibus & codicibus Vaticanis partim eſt,* propagationis, *partim* pervagationis. *In codice verò Lucenſi regio legitur,* prævaricationis.

¶ *Objicitur autem illud* Chalcedonenſis *a* concilii, *c. 10.*

C. III. ¶ *Nihil commune habeat cum eccleſia priori, qui de una ad aliam tranſlatus eſt.*

2 pars. SI quis jam tranſlatus eſt ab alia eccleſia in aliam, nihil habeat commune cum priore eccleſia, ſive ſub hac eccleſia conſtitutis martyriis, ſive in parochiis *b*, ſive xenodochiis, aut eorum negotiis. Eos verò, qui auſi fuerint poſt ordinationem hujus magnæ & univerſalis ſynodi agere, quæ prohibita ſunt, ſtatuit ſancta ſynodus cadere de proprio gradu.

Sed aliud eſt transferri, atq; aliud propria temeritate tranſire. Illud Apoſtolica auctoritate fieri licet, hoc verò omnimodis prohibetur.

3 pars. *Sicut autem duabus eccleſiis unus præponi non debet, ita eccleſia inter plures dividi non valet.*

C. IV. ¶ *Vna eccleſia duobus ſacerdotibus dividi non poteſt.*

Vnde in Rhemenſi concilio *legitur.*

SIcut *c* in unaquaque eccleſia unus Presbyter debet eſſe, ita ipſa, quæ ſponſa, vel uxor ejus dicitur, non poteſt dividi inter plures Presbyteros, ſed unum tantummodo habebit ſacerdotem, qui eam caſtè & ſyncerè regat. Vnde interdicimus, ut nullus præſumat eccleſiam inter duos vel plures dividere: quia eccleſia Chriſti uxor & ſponſa debet eſſe, non ſcortum, ſicut Calixtus Papa teſtatur.

4 pars. *Conductitiis quoq; Presbyteris eccleſia committi non debet.*

C. V. ¶ *Conductitiis Presbyteris eccleſia non committatur.*

Vnde Innocentius II. in ſynodo *d* Romana, *c. 10.*

PRæcipimus etiam, ne conductitiis Presbyteris eccleſiæ committantur: & unaquæque eccleſia, cui facultas ſuppetit, proprium habeat ſacerdotem.

a *Prin. Aquiſgr. c. 50.* b *al. prochiis.*] *orig.* c *Burch. l. 3. c. 45. Ivo p. 3. c. 49. Pann. l. 2. c. 44.* d *7. q. 1. ſicut. & in concil. Eugenii III. c. 10.*

¶ *Hoc caput iiſdem verbis repetit Eugenius III. in concilio Lateranenſi, quod extat in Vaticana bibliotheca.*

QVÆSTIO III.

QVod autem clerici ſæcularium negotiorum procuratores eſſe non valeant, *auctoritate* Carthaginenſis concilii I. *probatur: in quo Nicaſius* 1 *Epiſcopus Caluſitanus dixiſſe legitur, cap. 6.*

1 ¶ Nicaſius] *Emendata eſt hæc inſcriptio ex ipſo concilio, & vetuſtis Gratiani codicibus, cùm antea mendosè legeretur,* Nicolaus Papa Epiſcopis Caſtilianis. *Pertinet autem hic titulus ad cap. credo proximè poſt paleam interjectam ſequens.*

C. I. PALEA.

PErvenit in ſanctam ſynodum *a*, quia de eis qui in clero connumerantur, quidam propter turpis lucri gratiam alienarum poſſeſſionum conductione, & ſæculares cauſas ſuſcipiunt: & ſeipſos quidem à miniſteriis ſanctis per deſidiam ſeparant; ad domus autem ſæcularium concurrunt, & ſubſtantiarum eorum gubernationes avaritiæ cauſa ſuſcipiunt. Decrevit igitur ſancta & magna ſynodus, neminem deinceps eorum, hoc eſt, non Epiſcopum, ſive clericum, aut monachum conducere poſſeſſiones, aut miſceri ſæcularibus procurationibus: niſi fortè, qui legibus ad minorum ætatum tutelas, ſive procurationes inexcuſabiles attrahantur: aut cui ipſius civitatis Epiſcopus eccleſiaſticarum rerum commiſerit gubernacula: vel orphanorum, aut viduarum, quæ indefenſæ ſunt, aut earum perſonarum, quæ maximè eccleſiaſtico indigent adminiculo propter timorem Dei. Si quis verò tranſgreſſus fuerit hæc ſtatuta, correctioni *b* eccleſiaſticæ ſubjaceat.

¶ *Hic idem Canon tertius concilii Chalcedonenſis affertur ſupr. diſt. 86. c. fin. ex alia verſione. Abeſt autem hæc palea à collatis exemplaribus exceptis duobus.*

C. II. ¶ *Qui clero annexi ſunt, ſæcularium poſſeſſionum procuratores non fiant.*

CRedo *c* placere ſuggeſtionem meam ſanctitati veſtræ, & diſplicere vobis, ut qui ſerviunt Deo, & annexi ſunt clero, accedant ad actiones *d*, ſeu adminiſtrationes, vel procurationes domorum. Gratus Epiſcopus dixit, & Apoſtolorum ſtatuta ſunt, quæ dicunt: [* Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus.] Proinde aut clerici ſint ſine actionibus domorum, aut actores ſine officio clericorum. Vniverſi dixerunt; hoc obſervamus.

C. III. ¶ *De eodem.*

Item ex concilio Carthaginenſi III. *c. 15.*

PLacuit *e*, ut Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi, vel clerici non ſunt conductores, neque procuratores, neque ullo turpi vel inhoneſto negotio victum quærant: quia reſpicere debent ſcriptum eſſe: [*f* Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus.]

C. IV. ¶ *Sæcularium negotiorum procurationem clerici non ſuſcipiant.*

Item ex epiſtola Cypriani *ad Presbyteros, & Diaconos, & plebem Furnitanorum, lib. 1. epiſt. 9.*

CYprianus *g* Presbyteris, & Diaconis, & plebi Furnis conſiſtentibus *h* ſalutem. Iampridem in concilio Epiſcoporum eſt ſtatutum, ne quis de clericis, & Dei miniſtris tutorem, vel curatorem teſtamento ſuo conſtituat *i*: quando ſinguli divino ſacerdotio honorati, & in clerico miniſterio conſtituti, non niſi altari, & ſa-

a *In conc. Chalced. cap. 3. ſupr. diſt. 86. pervenit. Burch. l. 2. c. 145. Ivo p. 6. c. 214.* b *al. correptioni.* c *ſupr. diſtin. 45. magnus. Bur. l. 2. c. 150.* d *al. actus.* * *2. Timoth. 2.* e *Anſelm. l. 3. c. 151. Bur. l. 2. c. 151. Ivo p. 6. c. 142.* f *2. Timoth. 2.* g *Ivo p. 6. c. 393.* h *conſiſtenti.* i *al. nominaverit.*

crificiis deſervire, & precibus atque orationibus vacare debeant. Scriptum eſt enim: [* Nemo militans Deo obligat ſe negotiis *a* ſæcularibus, ut poſſit placere ei, qui *b* ſe probavit.] *& infrà.* ¶ Quod Epiſcopi & anteceſſores noſtri religioſè conſiderantes, ſalubriter providentes cenſuerunt, ne quis frater excedens, ad tutelam vel curam clericum nominaret: ac ſi quis hoc feciſſet, non offerretur pro eo, nec ſacrificium pro dormitione ejus celebraretur. Neque *c* enim apud altare Dei meretur nominari in ſacerdotum prece, qui ab altari ſacerdotes & miniſtros voluit avocare.

C. V. ¶ *Non licet clericis mollitiis & ſæcularibus rebus obligari.*

Item ex eadem.

MOllitiis 1, & *d* laqueis ſæcularibus obligari non debent, qui divinis rebus, & ſpiritualibus occupati, ab eccleſia recedere, & ad terrenos & ſæculares actus vacare non poſſunt.

1 ¶ Mollitiis] *Vera lectio eſt,* moleſtiis. *Sed quia eſt initium capitis, non eſt mutatum: alia autem nonnulla & in antecedenti capite emendata ſunt.*

C. VI. ¶ *Sæcularibus negotiis clerici non alligentur.*

Item ex eadem.

HI *e*, qui in eccleſia Domini ad *f* ordinationem clericam 1 promoventur, in nullo adminiſtratione divina avocentur, nec moleſtiis & negotiis ſæcularibus alligentur 2: ſed in honore ſportulantium fratrum, tanquam decimas ex fructibus accipientes, ab altari & ſacrificiis non recedant, ſed die ac nocte cœleſtibus rebus, & ſpiritualibus ſerviant.

1 ¶ Clericam] *Reſtituta eſt vera lectio Cypriani, quam manuſcripti vetuſtiſſimi codices retinent. Et lib. 2. epiſt. 5. bis, & l. 3. epiſt. 21. prope finem, in omnibus Cypriani codicibus legitur,* ordinatio clerica, & epiſtolæ clericæ.

2 ¶ Alligentur] *Emendatus & locupletatus eſt hic locus ex Originali impreſſo & manuſcripto.*

C. VII. ¶ *De eodem.*

Item, ut ſuprà Cyprianus *ibidem.*

SAcerdotium *g* decretum religioſè & neceſſariè factum ſervetur à nobis; ſimul & cæteris fratribus detur exemplum, ne quis ſacerdotes & miniſtros Dei, altari ejus, & eccleſiæ vacantes, ad ſæculares moleſtias devocet. Obſervari enim de cætero poterit, ne ultra hoc fiat circa perſonam clericorum, ſi quod nunc factum eſt, fuerit vindicatum.

QVÆSTIO IV.

QVod verò fulgidis & claris veſtibus eis ornari non liceat, in ſeptima ſynodo jubetur: in qua ſic ſtatutum eſt, cap. 16.

C. I. ¶ *Corripiantur clerici, qui unguentis, & claris veſtibus, & fulgidis laſciviunt.*

OMnis *h* jactantia & ornatura corporalis à ſacramento ordine aliena eſt. Eos ergo Epiſcopos, vel clericos, qui ſe fulgidis & claris veſtibus ornant, emendari oportet. Quòd ſi in hoc permanſerint, epitimio tradantur. Similiter & eos, qui unguentis inunguntur. ¶ Quoniam verò radice amaritudinis exorta contaminatio facta eſt in eccleſia catholica, Chriſtianos calumniantium hæreſis 1, & hi, qui hanc receperunt, non ſolùm imaginarias *i* picturas abominati ſunt, ſed etiam omnem reverentiam repulerunt, eos, qui religioſè ac piè vivunt, offendentes (ac per hoc completur in eis, quod ſcriptum eſt, *k* [Abominatio eſt peccatori Dei cultus.]) Igitur, ſi inventi fuerint deridentes eos, qui vilibus & religioſis veſtibus amicti ſunt, per epitimium corrigantur. ¶ A priſcis enim uſque temporibus omnis ſacratus vir cum mediocri & vili *a* veſte converſabatur. Omne quippe quod non propter neceſſitatem ſuam ſed propter venuſtatem accipitur, elationis habet calumniam, quemadmodum magnus ait Baſilius *b*. Sed neque ex ſericis [illegible] turis veſtem quis variatam induebat, neque apponebat variorum colorum ornamenta in ſummitate *c* veſtimentorum. Audierant enim ex Deiſona lingua, quia [Qui mollibus veſtiuntur, in domibus Regum ſunt]

1 ¶ Hæreſis] *Cùm antea legeretur,* hæreticorum, [illegible] *emendatum ex Anaſtaſio, & Ivone, & reſpondet Græc*[illegible] αἱρέσις: *atq; ex iiſdem nonnulla alia ſunt reſtituta.*

C. II. ¶ *Clerici ſive in itinere ambulantes, ſive alibi degentes, congruis ſibi veſtibus utantur.*

Item ex ſynodo ſexta, *cap. 27.*

NVllus eorum, qui connumerantur in clero, veſtimentum indecens habeat, ſive in civitate degens, [illegible] itinere ambulans, ſed ſtolis utatur, quæ conceſſæ [illegible] ricis. Si verò quis tale quid fecerit, per unam hebdomadam ſuſpendatur *e*.

C. III. ¶ *Non ſæcularibus veſtibus, ſed ordini ſuo convenientibus clerici utantur.*

Item Zacharias Papa *in ſynodo Romana, cap. 3.*

EPiſcopi, Presbyteri, Diaconi, ſæcularibus indumentis non utantur, niſi, ut condecet, tunica ſacerdotali [illegible] neque dum ambulaverint in civitate, aut in via [illegible] plateis, ſine operimento præſumant ambulare, [illegible] itinere longo ambulaverint: quia ſicut mulier [illegible] eccleſia non velato capite, deturpat caput ſuum, [illegible] poſtoli *f* vocem, ita ſacerdos ſine operimento [illegible] ſacerdotium ſuum. Quòd ſi temerè præſumpſerit [illegible] tra ſtatuta agere, communione privetur, donec, [illegible] tuta ſunt, adimplere maturet.

¶ *Hæc ſynodus à Zacharia Papa habita extat* [illegible] *ticana & Regienſi.*

C. IV. ¶ *Extra domum ſine proprio* [illegible] *dotes non appareant.*

Item Leo Papa IV. *in ſynodo Romana, c. 11.*

SIne *g* ornatu ſacerdotali extra domos ſacerdotes [illegible] parere non convenit, ne, ut aliquis ſæcularium [illegible] rias patiantur: ſed ea ſolummodo, quæ per [illegible] ſtituta videntur, obſervet. Contrarius denique [illegible] aut deſinat, aut canonicæ ſubjaceat diſciplinæ.

C. V. ¶ *Careant beneficiis eccleſiaſticis, qui corrigi ab Epiſcopis contemnunt.*

Item Innocentius Papa II. *in concilio Lateranenſi* h, *cap. 4.*

PRæcipimus *i*, ut tam Epiſcopi, quàm clerici [illegible] mentis, in habitu corporis, Deo & hominibus [illegible] re ſtudeant, & nec in ſuperfluitate, ſciſſura 1, [illegible] re veſtium, nec in tonſura intuentium (quorum [illegible] exemplum eſſe debent) offendant aſpectum, ſed [illegible] quod eorum deceat ſanctitatem, præ ſe ferant [illegible] moniti ab Epiſcopis emendare noluerint, eccleſiaſticis [illegible] reant beneficiis.

¶ *Hoc caput editum eſt ab Innocentio II. in conc. La*[illegible] *deinde ab Eugenio III. in concilio Romano eſt innovatum.*

1 ¶ Sciſſura] *Hæc vox non eſt in concilio Innocentii* [illegible] *autem Eugenii in Exemplari Gallico legitur* fiſſura. [illegible] *autem,* ſciſſuræ: *& in nonnullis Gratiani vetuſtis exemplaribus* fiſſuræ.

* *2. Tim. 2.* a *al.* moleſtiis. b *al.* cui. c *Diſt. 88.* d *Ivo p. 6. c. 394.* e *Ivo p. 6. c. 395.* f *al.* ordinatione cler. 1. g *al.* Sacerdotum.] *vera lectio. Ivo p. 6. c. 396.* h *Anſ. l. 6. c. 195. Ivo p. 5. ca. 135.* i *al.* imaginum. k *Eccl. 1.*

a καὶ σεμνῆς. b *In reg. brev. c. 49.* c [illegible] ἐν τοῖς ἄκροις. d *Matth. 11.* e ἀφοριζέσθω [illegible] *ſegregetur.* f *1. Cor. 11.* g *Anſel. l. 7. cap.* [illegible] h *Et conc. Eugenii III. c. 2.* i *Pann. l. 3. c. 142.*